

HAWARTE

Ostatnie arcydzieła mistrzów antyku
Last Masterpieces of Ancient Painters

Warszawa 2012

Redakcja / Editorship: Marcin Wagner, Dobrochna Zielińska

Konsultacja naukowa / Scientific advice: Michał Gawlikowski

Projekt graficzny / Graphic design: Dobrochna Zielińska

Projekt okładki / Cover design: Dobrochna Zielińska

Zdjęcie na okładce / Cover illustration:

Fragmenty dekoracji malarskiej z przedstawieniem Mitry z warstwy trzeciej, fot. C. Callaforra-Rzepka /

Fragments of the third layer of painted decoration bearing a depiction of Mithras, phot. C. Callaforra-Rzepka

Skład komputerowy / DTP: Ewa Czyżewska

Przekład angielski / English translation: Dorota Dzierzbicka

Korekta / Proofreading: Tomasz Płóciennik

© Wszelkie prawa zastrzeżone / All Rights Reserved:

Fundacja im. Kazimierza Michałowskiego / The Kazimierz Michałowski Foundation

Nowy Świat 4, PL 00-497 Warszawa

Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego /

Institute of Archaeology, University of Warsaw

Krakowskie Przedmieście 26/28, PL 00-927 Warszawa

Centrum Archeologii Śródziemnomorskiej Uniwersytetu Warszawskiego /

Polish Centre of Mediterranean Archaeology, University of Warsaw

Nowy Świat 4, PL 00-497 Warszawa

ISBN 978-83-61376-09-5

Druk i oprawa / Printed by: Printfaktoria Sp. z o.o.

Książka uzyskała dofinansowanie ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego

(projekt nr 949/P-DUN/2011) oraz Fundacji im. Kazimierza Michałowskiego /

The publication received financial support from the Ministry of Science and Higher Education

(project no. 949/P-DUN/2011) and the Kazimierz Michałowski Foundation.

Spis treści / Table of contents

Przedmowa / Preface	5
Michał Gawlikowski	
Hawarte wczoraj i dziś / Hawarte yesterday and today	
Syria, Apamea i Hawarte w starożytności / Syria, Apamea and Hawarte in Antiquity	9
Michał Gawlikowski	
Mitraizm / Mithraism	17
Artur Kaczor	
Topografia wzgórza Hawarte / Topography of the Hawarte hill	25
Krzysztof Jakubiak	
Rzymskie mitreum w Hawarte / The Roman mithraeum at Hawarte	
Odkrycie i wykopaliska / Discovery and excavations	31
Michał Gawlikowski	
Historia groty w Hawarte / A history of the Hawarte cave	41
Michał Gawlikowski	
Ceramika i liturgia czyli mitraizm od kuchni / Pottery and liturgy, or Mithraism seen through sherds	49
Grzegorz Majcherek	
Szkło w bankietach mitraickich / Glass in Mithraic banquets	55
Krystyna Gawlikowska	
Mitra i demony. Dekoracja malarska groty / Mithras and the demons. The cave mural paintings	61
Michał Gawlikowski	
Malowidła z Hawarte na tle swojej epoki / Wall paintings from Hawarte and their time	69
Elżbieta Jastrzębowska	
Konserwacja i rekonstrukcja malowideł / Mural conservation and reconstruction	
Konserwatorzy na wykopaliskach w Hawarte / Conservators at the Hawarte excavations	77
Ewa Parandowska	
Ocalenie malowanego sufitu / Saving the painted ceiling	85
Aleksandra Trochimowicz	
Rzymskie mitreum w przestrzeni wirtualnej / A Roman mithraeum in virtual space	89
Dobrochna Zielińska	
Wybrana literatura / Selected bibliography	94
Spis autorów i źródeł ilustracji / Illustration acknowledgements	97
